

คดี·จตุคามรามเทพ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิบรรจงสนิท และสหปฏิบัติฯ

สนทนาศรรม “คติ·จตุคามรามเทพ”

© พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

ISBN : 978-974-7628-84-5

พิมพ์ครั้งที่ ๑ — วิสาขบูชา ๓๑ พ.ค. ๒๕๕๐

- มูลนิธิบรรจงสนธิ และสหปฏิบัติฯ ๓๑,๙๐๐ เล่ม

ออกแบบปก พระชัยยศ พุทธิวิโร

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์สวย จำกัด
๕/๕ ถ.เทศบาลรังสฤษดิ์เหนือ แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๙๕๓-๙๖๐๐
www.pimsuay.com

อนุโมทนา

มูลนิธิบรรจงสนิท และสหปฏิบัติฯ ได้แจ้งนันทเจตนาที่จะจัดพิมพ์หนังสือ *คติ-จตุคามรามเทพ* ของพระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นธรรมทาน ที่จะแจกมอบแก่ญาติมิตร วิชาสิกชน และผู้สนใจทั่วไป

การพิมพ์หนังสือแจกเป็นธรรมทานนั้น นับว่าเป็นการให้อย่างสูงสุด ที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่า เป็นทานอันเลิศ ชนะทานทั้งปวงเป็นการแสดงน้ำใจปรารถนาได้อย่างแท้จริงแก่ประชาชน ด้วยการมอบให้ซึ่งแสงสว่างแห่งปัญญาและทรัพย์อันล้ำค่าคือธรรม ที่จะเป็นหลักนำประเทศชาติให้พัฒนาไปในวิถิทางที่ถูกต้อง และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่แท้และยั่งยืนแก่ชีวิตและสังคม

ขออนุโมทนา มูลนิธิบรรจงสนิท และสหปฏิบัติฯ ที่ได้มีบุญเจตนาในการบำเพ็ญธรรมทานแห่งการให้ธรรมให้ปัญญาแก่ประชาชนครั้งนี้ ขอกุศลจริยาที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญแล้ว จงสัมฤทธิ์ผลให้ท่านผู้บำเพ็ญธรรมทาน และญาติมิตร เจริญอกงามด้วยจตุรพิธพรชัย และให้สังคมประเทศชาติวัฒนาสถาพร ด้วยพลังแห่งสัมมาทัศนะและสัมมาปฏิบัติสืบไป

วัดญาณเวศกวัน

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สังฆมาตธรรม “คติ-จิตตุคามรามเทพ.....	๑
หลวงพ่อดัง มีเทวดาใหญ่เฝ้าดู.....	๓
ที่ใหญ่แท้คือธรรม ฟังกรรมดีกว่ารอเทวดา	๗
เทพดี คนดี บรรจบกันที่ธรรม.....	๑๐
ผู้มีปัญญา เชิญเทพพรหมมาช่วยพัฒนาบ้านเมือง	๑๔
ยุคธุรกิจไฟฟ้า เงินต้องมาเป็นทาสรับใช้ธรรม	๑๗

“คติจตุคามรามเทพ”*

ผู้มาเยี่ยม: ตอนนี้ก็มีเรื่องน่าเป็นห่วงในสังคมไทยอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องกระแสนิยมวัตถุมงคล เหรียญ “จตุคามรามเทพ” ซึ่งเท่ากับว่า เกิดการนับถือเทวดามากกว่าพระพุทธเจ้า

ความนิยมนี้รุนแรงมาก กล่าวกันว่า มีการแพร่สะพัดของ เงินถึงสองหมื่นสองพันล้านบาท แพร่ระบาดไปทุกวงการ

แม้แต่วัยรุ่นทั้งหญิงและชาย ก็พลอยนิยมแขวนเหรียญ “จตุคามรามเทพ” มากกว่าเครื่องประดับต่างๆ เสียอีก บางทีพ่อแม่ให้แขวนพระ วัยรุ่นบางคนก็จะไม่ยอม เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเซซ แต่ ถ้าให้แขวนจตุคามรามเทพ ก็จะพอใจ เพราะเห็นเป็นเรื่องทันสมัย

นอกจากนี้ เรื่อง “จตุคามรามเทพ” ได้กลายเป็นเรื่องธุรกิจ หาเลี้ยงชีพที่ทำรายได้เป็นกอบเป็นกำแก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจสืบเนื่องต่างๆ อย่างการทำกรอบหุ้มเหรียญ ทั้งกรอบพลาสติก กรอบสเตนเลส กรอบเงิน รวมไปถึงเลี่ยมทอง มีข่าวหนังสือพิมพ์ รายงานว่า บางวันได้เป็นแสนเป็นล้านบาท

แม้ค้าขายขนมจีน ก็เลิกขายขนมจีน หันไปจองเหรียญ

---

* คณะผู้มาเยี่ยม ชักถามสนทนากับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) ที่วัดญาณเวศกวัน ในวันสงกรานต์ ที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

“จตุคามรามเทพ” เอามาให้เช่า ราคากว่าเยอะ มีแม่กระทั่งธุรกิจให้เช่าแบบเงินผ่อน ราคาคงแต่ร้อยละไปจนเรือนหมื่น

เรื่องนี้ ท่านเจ้าคุณฯ มีความคิดเห็นอย่างไร

พระตอบ: ถ้าจะห่วงเรื่องนี้กันละก็ อย่ามาเพ่งห่วงที่เรื่องจตุคามรามเทพนี้เลย ควรจะห่วงมานานแล้ว กระแสจตุคามรามเทพนี้เป็นเพียงอาการหนึ่งของโรคนี้ที่สังคมไทยเป็นมานานแล้ว

เรื่องพระพรหม พระราหู พระพิฆเนศ คนไทยเอาทั้งนั้น เดียวก็ฮือๆ แต่ตอนนี้อาการมันแรงขึ้นๆ ถ้าปล่อยกันอยู่ ก็คงแรงขึ้นไปเรื่อยๆ จนไปถึงจุดหนึ่งก็อาจจะเป็นสิ่งลึกลับกลาย ที่ผู้คนเลือนลอย หาอะไรเป็นหลักยึดไม่ได้

บางคนอาจจะเรียกว่าโรคเส้นตื้น ถ้าใครพูดอย่างนั้น ก็อย่าไปว่าเขาเลย เขานึกหาคำที่เหมาะสมไม่ได้ทันใจ ก็เลยพูดไปตามที่นึกได้

มองอีกแง่หนึ่ง เรื่องนี้ ถ้าคนเป็นชาวพุทธจริงละก็ ไม่ต้องไปห่วงเขาหรอก ถ้าเป็นชาวพุทธจริงนะ ถึงจะนับถือของพวกนี้ เขาก็มีวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ให้เกิดผลเสียหาย

พวกที่พาสังคมเคว้งคว้างน่าห่วงแน่ ก็คือพวกตื่นตามกระแส หรือพวกเหยื่อกระแส พวกนี้ นอกจากไม่มีหลักอะไร พระพุทธศาสนาที่ตัวว่านับถือ ก็ไม่รู้จักเลย นอกจากนั้นแล้ว แม้แต่สิ่งที่ตัวไปรับเอามา อย่างจตุคามรามเทพนั้น ตัวก็ไม่รู้หน้ารู้หลังว่าเป็นอะไร ไปอย่างไรมาอย่างไรกันแน่ ได้แต่จะไปตามเสียงที่ปั่นกระแสเท่านั้นเอง นี่ด้านชาวบ้าน

แต่ไม่ใช่แค่โยมเท่านั้น มันมาเป็นเรื่องของพระกับวัด ที่

พลอยเข้ากระแสน้ำไปกับเขาด้วย คือ

หนึ่ง เหมือนกับถือหรือฉวยโอกาสหลวมๆ หารายได้ หาผลประโยชน์ไปไปกับเขาด้วย

สอง เสียหลัก ไม่ยืนอยู่ในหลักการของตัวเอง คือพระรัตนตรัย และพระธรรมวินัย แค่อเอาเทพมาปลุกเสกในวัด ถ้าทำพลาด จะกลายเป็นว่าพระไปนับถือเทพเข้า ก็หล่นคะมำเลย นี่ทำไปได้อย่างไร

พระต้องมีความรู้สึกรับผิดชอบทั้งสองด้านพร้อมกัน ด้านหนึ่งก็รับผิดชอบต่อหลักของตัวเองที่ว่าไปแล้ว อีกด้านหนึ่ง ก็รับผิดชอบต่อประชาชน คือจะต้องทำอะไรๆ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์สุขของเขา เฉพาะอย่างยิ่งให้เขาเจริญงอกงามขึ้นในศีล ในธรรม ในปัญญา ถ้าพาเขาเสื่อมลง ก็ตรงข้ามเลย

หลวงพ่อกี้ตัง มีกวดาใหญ่ฟ้าดู

ผู้มาเยี่ยม: เมื่อกี้นี้ ท่านว่า ถ้าคนเป็นชาวพุทธจริง ก็ไม่ต้องห่วงชาวพุทธจริง ถ้านับถือของพวกนี้ จะมีวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ให้เกิดผลเสียหายได้อย่างไร

พระตอบ: เรื่องนี้มีอีกแง่หนึ่งที่สำคัญเหมือนกัน คือการวางใจวางท่าที คนในสังคมนี้ไม่ควรจะมัวมาเถียงกันแบ่งแยกเป็นสองฝ่าย เป็น ฝ่ายเอาจุดความฯ กับฝ่ายไม่เอาจุดความฯ

สำหรับพวกที่ไปตื่นหาจุดความฯนั้น ก็มีเรื่องที่ต้องเข้าใจเขาด้วย แล้วก็มีแง่ที่น่าเห็นใจอยู่บ้าง แต่ไม่มีแง่ที่จะตามใจ

อย่างที่เขาค่อนแคะคอยหวังผลหวังพึ่ง หรือเขาเติบโตขึ้น

มาโดยไม่มีความรู้เข้าใจเรื่องอย่างนี้ว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไร ทำให้ตื่นตูมตามกระแสไปง่าย ๆ อะไรอย่างนี้ ก็ต้องเข้าใจและเห็นใจเขาบ้าง ต้องมองไปที่คนและสถาบันที่ควรจะทำหน้าที่รับผิดชอบ เช่นให้การศึกษาแก่เขา รวมทั้งพระนี่แหละด้วย แต่จะปล่อยให้จมกันอยู่อย่างนั้นก็ได้ นี่คือ *เข้าใจ เห็นใจ แต่ไม่ตามใจ*

สำหรับพวกที่เป็นชาวพุทธจริงนั้น เขามีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเทวดา ซึ่งเข้าใจรู้กันมาอย่างเป็นระบบ ในที่นี้ควรทบทวนหลักที่เกี่ยวกับเรื่องเทวดาไว้ ๒ อย่าง คือ

๑) หลักความสัมพันธ์ระหว่างเทพทั้งหลาย กับปฐุชนิยวัตตุสถานในพระพุทธานุศาสนนา

๒) หลักความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเทวดา หรือระหว่างคนกับเทพ

ถ้ารู้เข้าใจและทำตามหลักนี้แล้ว ก็จะไม่เสียหาย ชีวิตก็จะไม่เสื่อม สังคมก็จะไม่สลาย

ในข้อ ๑) อันนี้อาตมาเคยเล่ามาแล้วในเรื่องพระพรหม-พระภูมิ คือ คติของเราแต่โบราณเกี่ยวกับการนับถือพระศักดิ์สิทธิ์ อย่างพระแก้วมรกต พระพุทธชินราช หลวงพ่อโสธร เป็นต้น นั้น คนก็ไม่ค่อยรู้เรื่องกัน คนจำนวนมากนึกไปเองว่า องค์หลวงพ่อดังศักดิ์สิทธิ์เป็นผู้บันดาลโน่นบันดาลนี่ให้แก่ตน แต่ที่จริงไม่ใช่ อย่างนั้น องค์หลวงพ่อดังท่านไม่ต้องมาเห็น้อยอย่างนั้น

หลักมีอยู่ว่า ที่พระพุทธรูปสำคัญและพระสถูปเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายนั้น มีเทพผู้ใหญ่เฝ้าหรือพิทักษ์รักษา และเทพเหล่านี้แหละคอยดูแลเหมือนเป็นผู้รับสนองงาน

หลักเรื่องนี้สืบมาจากคติเก่าแต่ไหนแต่ไรแล้ว เป็นคติโบราณจารึกไว้ในคัมภีร์ดั้งเดิม คือ เวลามีการสร้างสถานที่สำคัญอะไรต่างๆ แม้แต่บ้านของชาวบ้าน พวกเทวดาก็จะไปจับจองยึดครองสถานที่ ถ้าเป็นบ้านเศรษฐี ก็อาจจะไปอยู่ที่ซุ้มประตูบ้าน

อย่างในครั้งพุทธกาล ที่บ้านของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ก็มีเทวดามาอยู่ประจำที่ซุ้มประตู (ไม่ต้องสร้างศาลให้) หรือในตอนที่พระเจ้าอชาตศัตรูแห่งแคว้นมคธสร้างเมืองปาฏลีบุตร (ต่อมาเป็นเมืองหลวงของพระเจ้าอโศกมหาราช, ปัจจุบันเรียกว่าเมือง Patna) เทวดาทิ้งหลายก็มาครองสถานที่ต่างๆ ตามเหมาะสมลดหลั่นกันไปตามศักดิ์ของตนๆ

ต่อมา เมื่อพระพุทธศาสนาเจริญแพร่หลาย เทวดาจำนวนมากก็มานับถือพระพุทธศาสนา หรือเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาแล้วไปเกิดเป็นเทวดา เวลาเขาสร้างปูชนียสถานและพระพุทธรูปสำคัญ เทวดาผู้ใหญ่ที่เป็นชาวพุทธก็จะไปอยู่

โดยเฉพาะในสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญๆ เทวดาก็จะชอบเป็นธรรมดา เพราะจะได้ใกล้ชิดเฝ้าพระพุทธเจ้าอยู่เสมอ แล้วก็ทำหน้าที่ดูแลรักษาไปด้วย เช่น เทวดาที่รักษาพระแก้ว ก็อาจจะอยู่ที่ฉัตร หรืออยู่ที่ฐานพระก็ได้ นี่ก็เป็นคติที่ว่า มีเทวดาคู่ครองรักษาพระพุทธรูปสำคัญๆ

ที่นี้ ที่ว่าพระพุทธรูปองค์นั้นศักดิ์สิทธิ์ บันดาลโนน บันดาลนี่ ก็คือเทวดาที่พิทักษ์องค์พระนั้นเองเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ พระพุทธเจ้าไม่ทรงมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องกิเลสของชาวบ้าน ไม่มาเที่ยวบันดาลลาภ บันดาลยศให้ใครหรอก และพระองค์ก็ปรินิพพานไป

แล้ว มันเป็นเรื่องของเทวดาที่รักษา

แล้วก็ป็นธรรมดาว่า เทวดาที่มาอยู่กับหลวงพ่อก็คใหญ่ ก็ยอมเป็นเทวดาที่ยิ่งใหญ่ มีฤทธิ์เดชศักดิ์านูภาพมาก พร้อมกับที่จะต้องเป็นเทพที่ดีมีธรรมด้วย คือมีเมตตากรุณาสูงมาก ยากจะช่วยคนทุกข์ยาก และไม่กลั่นแกล้งข่มเหงรังแกคน ไม่เป็นอย่างเทวดาร้ายหลายองค์ที่ยิ่งใหญ่โต ก็ยิ่งเกรี้ยวกราดพิโรธเอาง่ายๆ คนก็เลยชอบไปหาหลวงพ่อกันไปบอกทุกข์ร้อนแก่หลวงพ่อกันแล้วเทวดาที่นั่นก็จะดูแลรับสนองงานต่อไป ก็เป็นคนดีมาอย่างนี้

เมื่อมาดูในเรื่องนี้ ตำนานบางแห่งก็ว่า “จตุคามรามเทพ” เป็นเทพที่พิทักษ์พระบรมธาตุเจดีย์ ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

เรื่องก็มาลงตรงที่ว่า พระบรมธาตุ ที่เมืองนครศรีธรรมราช มีประวัติซึ่งเข้าคดีนี้ คือเป็นเจดีย์ใหญ่ที่สร้างอุทิศถวายพระพุทธเจ้า ก็มีเทวดามาเฝ้า ซึ่งบอกกันว่าชื่อ จตุคามรามเทพ

องค์จตุคามรามเทพนี้มีประวัติความเป็นมาหลายอย่าง บ้างก็ว่า เป็นกษัตริย์ศรีวิชัยมาก่อน บ้างก็ว่าเป็นกษัตริย์พี่น้อง ๒ พระองค์ จตุคามองค์หนึ่ง รามเทพองค์หนึ่ง ซึ่งเมื่อสวรรคตแล้ว ก็มาเป็นเทพพิทักษ์พระบรมธาตุ โดยหวังทำความดี จะได้บำเพ็ญบารมี เป็นพระโพธิสัตว์ เพื่อการตรัสรู้ธรรมในภายภาคหน้า นี้ก็เป็นเรื่องตามคติพระพุทธศาสนาชัดๆ

ในรายละเอียดของบางตำนานที่ว่าเป็นกษัตริย์พี่น้อง ๒ พระองค์นั้น ก็ว่าทรงเป็นปฐมกษัตริย์ของเมืองและได้บูรณะพระบรมธาตุเจดีย์ และเมื่อสวรรคตแล้ว ประชาชนได้ยกย่องเทิดทูน

ให้เป็นพระเสื้อเมืองและพระทรงเมือง แล้วยังมีรูปขนาดใหญ่ของทั้งสองพระองค์ประทับนั่งอยู่ข้างบันไดทางขึ้นพระบรมธาตุเจดีย์ในวิหารพระทรงม้า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารด้วย

เมื่อดูตามนี้ การที่องค์ตุคามและรามเทพจะทรงพิทักษ์พระบรมธาตุแล้วจะเป็นเทวดารักษาเมืองด้วย ก็ไม่แปลกอะไร เพราะตอนที่ เป็นกษัตริย์ยังไม่สวรรคต ก็ทรงบูชาพระธาตุและรักษาเมืองอยู่แล้ว หลังสวรรคต ก็พิทักษ์พระบรมธาตุซึ่งเป็นหัวใจของเมือง พร้อมทั้งเป็นพระเสื้อเมืองและพระทรงเมือง ซึ่งเหมือนรักษาร่างกายของเมืองด้วย เป็นอันว่ารักษาบ้านเมืองให้อยู่ดีพร้อมหมด ทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

คนมาไหว้มาบูชาพระบรมธาตุ พิจารณาได้แล้วขั้นหนึ่งว่าเป็นคนดี ถ้าต้องการความช่วยเหลืออะไร ก็น่าจะควรแก่เมตตาการุณย์ขององค์ตุคามและรามเทพ ที่ดูแลพระบรมธาตุอยู่และกำลังบำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์

เลยพูดในข้อที่ ๑) คือคติเรื่องเทพเฝ้าพระพุทธรูปสำคัญและเทวดาพิทักษ์พระสถูปเจดีย์สถานมาเสียดียาว

กัณฑ์แก้ต้อธรรม ฟังกรรมดีกว่ารอทวดา

ผู้สอบถาม: ฟังท่านแล้ว รู้สึกว่ามีอะไรที่เราไม่รู้แต่น่าจะรู้อีกมาก เมื่อไม่รู้ ก็มองอะไรไม่ออก แล้วก็โงะอะไรไม่ถูก

แต่นี้ฟังข้อ ๑) ถ้าได้ฟังข้อ ๒) คงจะตาสว่างขึ้นอีก

พระตอบ: เป็นการฟังเรื่องเก่าๆ ของตัวเราเอง เป็นการรู้จักตัวเอง

เท่านั้น ถ้าแค่เรื่องตัวเองก็ยังไม่รู้ ทางที่ตัวเองเดินมาก็ไม่เห็น
แถมข้างหน้าก็มีดอีก แล้วจะมองจะเดินต่อไปให้ดีได้อย่างไร

อ้าว... ต่อไปข้อ ๒) คือหลักความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์
กับเทวดา หรือระหว่างคนกับเทพ

หลักข้อนี้ก็ง่ายๆ ถ้าเป็นชาวพุทธจริงก็ต้องรู้แก้ไขชัดอยู่
แล้วว่า อ้อ... ไม่ว่าจะเทพว่าคน ต้องถือธรรมเป็นใหญ่ ถือว่าธรรม
สูงสุด และสรรพสัตว์มีกรรมเป็นของตน ไม่ว่าจะคนหรือเทวดาก็ต้อง
ว่าไปตามกรรม โดยเอาธรรมเป็นมาตรฐาน เป็นเกณฑ์ตัดสิน

นี่ก็หมายความว่าด้วยว่า คนกับเทพนั้นนับถือกันตามธรรม
และตามปกติ ผู้ที่จะเกิดเป็นเทพได้ ก็เพราะมีคุณธรรมกรรมดี
บางอย่าง เมื่อว่าโดยเฉลี่ยเทวดาจึงมีธรรมสูงกว่ามนุษย์ ก็เลย
ถือกันว่าให้มนุษย์โน้มไปทางเคารพเทวดา

แต่จะอย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายควรมีเมตตาคือตั้งไมตรีจิต
ต่อกัน อย่างพวกเราเวลาแผ่เมตตา ก็แผ่ให้เทวดาด้วย ทำบุญ ก็
อุทิศให้เทวดาด้วย แม้แต่จะสวดมนต์ฟังธรรมกัน ก็เชิญเทวดา
มาฟังด้วย และเทวดาที่ดี ก็เฝ้าหาความสุขให้แก่มนุษย์ เหมือนผู้
ใหญ่ที่มีเมตตาอยากดูแลรักษาช่วยเหลือเด็ก โดยเฉพาะคุ้มครอง
เด็กที่ประพฤติดี ให้อยู่เย็นเป็นสุข ก็เหมือนเทวดาที่รักษา
พระบรมธาตุนั้นแหละ ที่ท่านอยากดูแลคนให้อยู่กันดี ให้คนดีพ้น
ภัยอันตราย

อย่างในบทสวดมนต์ ที่เรียกว่าพระปริตรต่างๆ นั้น ก็มีบท
ที่สื่อสารกับพวกเทวดาเยอะแยะ

เพราะฉะนั้น ชาวพุทธที่ปฏิบัติกิจวัตรทางพระศาสนาและ

ทำกิจกรรมในทางบุญกุศลต่างๆ จึงอยู่ในบรรยากาศที่คุ้นเคยสนิทสนมกับเทวดาทั้งหลายแทบจะตลอดเวลาโดยไม่รู้ตัว เรียกว่ามีเทวดาคอยและพร้อมที่จะช่วยอยู่ใกล้ๆ ไม่ต้องไปเที่ยวหาชนิดเลี้ยงให้เขาหลอกกันวุ่นวาย

(ชาวพุทธไทยเวลานี้ ห่างเหินและละเลยบุญกิริยาบุญกรรมใกล้ตัว ก็เลยต้องคอยตื่นตูมไปตามเสียงกู่ก้องกรอกหูจากคนนอกที่แปลกหน้า)

แต่ทั้งนี้ ก็อย่างที่ว่าแล้ว ทั้งเทพทั้งคน ต่างก็มีกรรมเป็นของตน และทุกคนมีภาระของตัวเองที่จะต้องทำชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น (อย่างที่ว่า องค์จตุคาม-รามเทพเองก็กำลังบำเพ็ญบารมีอยู่นั่นแหละ) ต้องฝึกหัดทำอะไรต่างๆ ให้เป็น ต้องพัฒนาความสามารถต่างๆ ต้องสร้างความเข้มแข็งในตัวเอง ต้องแสวงหาความรู้ ต้องรู้จักคิด ต้องสร้างปัญญา

ถ้ามารับความช่วยเหลือ ก็อ่อนแอบ๊อบแป้วกเปี้ยกลงไปเรื่อยๆ ในที่สุดก็ไม่มีใครช่วยไหว (แม้แต่ใครจะมาช่วยอยู่ตลอดเวลา ก็เป็นไปไม่ได้) ท่านจึงสอนนักศึกษาให้หัดเข้มแข็งไว้ อย่าไปยอมรอรับความช่วยเหลือ แต่จะต้องเข้มแข็งอดทนที่จะฝึกหัดทำเหตุเอง ให้ผลเกิดขึ้นด้วยการกระทำของตัวเอง หรือด้วยการร่วมใจกันคิดและร่วมแรงกันทำด้วยกำลังของพวกเขาชาวมนุษยด้วยกันเอง นี่คือการทำตามหลักกรรม

กรรมสำคัญที่จะทำให้เราสูงขึ้นตามธรรม และพิสูจน์ความสามารถที่แท้ของมนุษย์ ก็คือ การสร้างสรรค์ผลสำเร็จที่ดึงามหรือสร้างประโยชน์สุขที่ไม่ต้องมีการเบียดเบียนใดๆ โดยใช้เรี่ยวแรง

ความเพียรพยายาม ทำการด้วยปัญญาที่เข้าถึงเหตุปัจจัยจริงๆ
 นี่ไง ในที่สุด ก็มาเข้าหลักใหญ่ที่ให้ฟังตน อย่าเพาะนิสัย
 เสียดีเอาแต่หวังลาภลอย-คอยผลดลบันดาล
 คิดดูให้ตื่นะ ฟังกรรมดีด้วยความเพียรและสติปัญญาของ
 ตัวเรา ดีกว่าที่เขวชอรอผลดลบันดาลจากเทวดาเป็นไหนๆ

เทพดี ดนดี บรรจบกันที่ธรรม

ผู้ทรงถาม: เมื่อกี้นี้ท่านว่า โดยเฉลี่ยเทวดามีคุณธรรมสูงกว่าคน
 ถ้าอย่างนั้นก็หมายความว่า เทวดาที่แย่กว่าคนก็มีใช่ไหม?

แล้วถ้าเจอเทวดาที่ไม่ดี เราจะทำอย่างไร?

พระตอบ: ก็แน่ละสิ เทวดาร้ายมีเยอะแยะไป บ้างก็ขี้โกรธ ถือ
 อำนาจ ใครทำอะไรกระทบกระทั่งนิดหน่อย ก็จะทำเอาตาย อย่าง
 พระภูมิบางบ้าน เด็กไปทำอะไรเข้าห้องที่ไม่ประสีประสา ก็ไม่
 อภัย แต่มาทำให้เจ็บป่วย เทพบางองค์ก็ดุนัก อะไรๆ ก็จะทำคอก
 กลายเป็นว่าเทวดามารังแกคน

ถ้าเทวดานั้นเป็นชาวพุทธ เป็นผู้รู้จักธรรม ก็ประพฤติปฏิบัติ
 ตามธรรม เรื่องร้ายก็ไม่มี แต่ถ้าเจอเทพร้าย ปัญหาจะเกิด เรา
 รู้หลัก ก็เอาหลักนั้นมาใช้ อย่างที่บอกแล้วว่า “ไม่ว่าเทพว่าคน ต้อง
 ถือธรรมเป็นใหญ่ ... เอาธรรมเป็นมาตรฐาน เป็นเกณฑ์ตัดสิน”

เพราะฉะนั้น ถ้าคนกับเทวดามีเรื่องขัดแย้งกัน ชาวพุทธมี
 ทางออก ไม่ใช่ว่าจะต้องอยู่อย่างหวาดกลัวต่อเทวดา ถ้าคนทำถูก
 ถ้าการกระทำของเราชอบธรรม เรายืนอยู่ในหลัก เทวดาต้องยอม

ขอยกตัวอย่าง เอาเรื่องอนาถบิณฑิกเศรษฐีที่เคยพูดถึง แล้วนั่นแหละ เรื่องมีว่า ที่บ้านของอนาถบิณฑิกเศรษฐีนั้น พระพุทธเจ้ากับพระสงฆ์เสด็จไปเยี่ยม เพราะท่านมีศรัทธามาก ถึงแม้พระพุทธเจ้าไม่เสด็จ ก็มีพระสงฆ์ได้รับนิมนต์ไปรับบาตรอะไร ทำนองนั้น

ที่นี้ เทวดาที่อยู่บนขุมประตูป้านท่านเศรษฐีนั้น ยังไม่ได้ นับถือพระและชอบอยู่สบายๆ เวลาเมื่อพระไปที่บ้านผ่านขุมประตูป้านในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้มีศีล เทวดาซึ่งอยู่บนขุมประตูป้าน ก็ต้องลงมา เป็นการแสดงความเคารพ เทวดาต้องลงมาบ่อยๆ ก็เกิดความไม่พอใจ

เทวดาขัดเคืองขึ้นมา ก็คิดว่า ทำอย่างไรจะให้พระไม่มา บ้านนี้อีก พอดีตอนนั้นอนาถบิณฑิกเศรษฐีทำบุญมาก ก็ยากจนลง เทวดาเลยได้โอกาส วันหนึ่งก็ไปปรากฏตัวแก่อนาถบิณฑิกเศรษฐี แล้วก็พรรณนาต่างๆ ว่า ท่านเป็นผู้มีศรัทธา ทำความดี ช่วยเหลือผู้คน แต่เวลานี้ท่านจนลง นี้ก็เป็นเพราะพุทธศาสนา เนื่องจากท่านใช้ทรัพย์ไปบำรุงพระสงฆ์และทำบุญต่างๆ จนจนจะหมด นี่ถ้าท่านตั้งตัวให้ดี ก็จะมีทรัพย์ยิ่งขึ้นไป ข้าพเจ้าก็อยากจะช่วย แต่ทำอย่างไรท่านจะไม่ใช้จ่ายทรัพย์ให้สิ้นเปลืองแบบนี้ อีก ถ้าท่านเลิกใช้จ่ายแบบนี้ ข้าพเจ้ามีวิธีช่วยท่าน ข้าพเจ้ารู้ขุมทรัพย์ จะบอกขุมทรัพย์ให้

ฝ่ายเศรษฐีเป็นผู้มั่นคงในพระรัตนตรัย ได้อุปถัมภ์พระศาสนา แจกทานสงเคราะห์คนยากไร้ หมดเท่าไรก็ไม่เสียหาย พอได้ยินเทวดาว่าอย่างนี้ ก็คิดว่า เทวดานี้ชวนเราผิดทางเสีย

แล้ว ก็จึงบอกว่า นี่ท่านพูดชวนออกนอกกลุ่มนอทาง ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าในฐานะเจ้าบ้าน ไม่อยากให้ท่านอยู่ที่นี้อีกต่อไป

อันนี้เป็นสิทธิ์โดยชอบธรรมของเจ้าบ้าน คติโบราณอันนี้ คนไทยไม่ค่อยรู้ เจ้าบ้านมีสิทธิ์ ถ้าเขาไม่ให้อยู่ เทวดาก็ไม่สามารถอยู่ได้

ฝ่ายเทวดาถูกเศรษฐีไล่ไม่ให้อยู่ เดือดร้อน ก็เลยไปหาพระอินทร์ ขอให้ช่วย พระอินทร์บอกว่า — ข้าพเจ้าก็ช่วยไม่ได้ แต่จะแนะนำอย่างหนึ่ง เอาอย่างนี้สิ ท่านไปพูดกับเขา บอกว่า ท่านเศรษฐีทำบุญทำกุศล ช่วยเหลือผู้คน ทำสังคัมสงเคราะห์มากมายดี มีประโยชน์มาก ข้าพเจ้าสนับสนุน เมื่อท่านจนลง ข้าพเจ้าจะบอกขุมทรัพย์ให้ ท่านจะได้มีเงินมาทำบุญทำกุศลมากๆ

เทวดาเลยใช้วิธีใหม่ มาปรากฏตัวกับเศรษฐี แล้วพูดอีกแบบหนึ่ง เศรษฐีเลยยอมให้อยู่

นี่เป็นตัวอย่างให้เห็นหลัก ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนกับเทวดา ตามคติแต่โบราณที่สืบมาในพระพุทธศาสนา คตินี้ก็คือ เทวดาอาจจะเหนือกว่ามนุษย์ แต่ไม่เหนือกว่าธรรม ธรรมเป็นสิ่งสูงสุด ถ้ามนุษย์ถูกตามธรรมแล้ว ธรรมก็เป็นตัวตัดสิน เทวดาจะต้องยอม

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นมา ได้เปลี่ยนความยึดถือที่ว่าเทพสูงสุด มาเป็นถือธรรมสูงสุด มีเรื่องในคัมภีร์หลายเรื่องเกี่ยวกับเทวดาและมนุษย์ขัดกัน ท่านสอนคติไว้เพื่อให้เห็นตัวอย่างที่ว่าต้องเอาธรรมตัดสิน ถ้ามนุษย์ถูก เทวดาก็อยู่ไม่ได้ ต้องแพ้ไปทุกที

ทั้งที่เรื่องทำนองนี้ปรากฏในคัมภีร์หลายที่ มนุษย์จะมีเรื่องขัดแย้งกับเทวดาอย่างไร ก็ต้องยุติด้วยธรรม ถ้าเทวดาผิดธรรม เทวดาต้องไป ท่านพยายามสอนให้มนุษย์หันออกจากทิศทางของลัทธิหวังพึ่งเทวดา ที่มีว้อนวนอนขอให้เทวดาดลบันดาล ให้หันมายึดถือธรรมเป็นใหญ่ แต่ชาวพุทธก็ไม่สนใจศึกษาคติพระพุทธานุศาสนานในเรื่องให้ถือธรรมเป็นใหญ่นี้

ผู้สอดถาม: เอาละ พวกเทวดาไม่ดี ก็ว่าไปตามธรรม แต่น่าจะโทษเทวดาได้อย่างจตุคามรามเทพที่รักษาพระราชดู่ด้วยซิ เพราะท่านมีเมตตากรุณาคอยจะช่วยเหลือคน ก็เลยทำให้คนคอยหวังพึ่ง ขอบรอให้ท่านมาช่วย

แล้วจะทำอย่างไรให้คนไทยเข้มแข็ง รู้จักคิดทำอะไรด้วยตัวเองให้จริงจัง ชนิดที่ว่าให้มันมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยวกัน ไปเลย?

พระตอบ: ข้อสำคัญอยู่ตรงที่ว่า พระกับญาติโยม ต้องเข้าใจและจับให้ถูกจุด ถ้าญาติโยมไม่จับจุด พระก็ต้องชี้จุดให้จับ คือ ต้องมาเน้นกันในแง่ที่ว่า เทพองค์นั้นท่านเป็นชาวพุทธที่ดี ท่านมีศรัทธามาทำหน้าที่ปกปักรักษาพระพุทธานุศาสนา ท่านมาบำเพ็ญความดีของท่าน นับเป็นตัวอย่างให้เห็นว่าชาวพุทธควรจะปฏิบัติตัวอย่างนี้ๆ เราก็ควรบำเพ็ญความดีอย่างเทพองค์นี้ ควรเอาท่านเป็นตัวอย่างในการที่จะพยายามทำความดีอย่างท่าน ไม่ใช่ว่าท่านทำความดี แต่เราจะคอยฉวยโอกาสเอาผลประโยชน์จากการทำความดีของท่าน

ควรเอาเทพที่ดีมาช่วยประจักษ์ใจตัวให้มันคงไม่หวาดหวั่น

พรันกลัว และปลุกใจตัวให้มีกำลังใจเข้มแข็งที่จะทำการดิงามให้สำเร็จ ร่วมขบวนการกับเทพนั้นในการบำเพ็ญความดีตลอดจนบารมีต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ ไม่ใช่ได้เห็นท่านศักดิ์สิทธิ์แบบใจดี ก็ได้แต่หวังผลที่ตัวจะฉกฉวยเอาจากการขอให้ท่านมาบันดาลอะไรๆ ให้

รวมแล้วก็คือ มีความรู้เข้าใจ และจัดปรับการปฏิบัติให้เข้ามาในทิศทางที่ถูกต้อง เป็น ๒ ชั้น

๑. รู้เข้าใจและโยงเข้าหาหลักการได้ คือรู้จักสิ่งที่ตนนับถือ นั้นว่าเป็นใคร คืออะไร และเข้าใจคติแต่เดิมมา ซึ่งตรงกับที่ตำนานบอกว่าจตุคามรามเทพเป็นเทวดาพิทักษ์รักษาพระบรมธาตุ ให้ท่านเป็นพลังปกป้องและปลุกให้เราเข้มแข็งมั่นใจในการทำการที่ดี
๒. ปฏิบัติตัวตามวิธีที่จะให้ได้ประโยชน์ที่แท้จริงจากเรื่องนี้ คือทำความดีอย่างท่าน จตุคามรามเทพบำเพ็ญบารมีตามหลักพุทธศาสน์อย่างไร ก็เอามาเผยแพร่บอกกัน เพื่อให้เป็นการนับถืออย่างมีสาระ

ไม่ใช่ว่า นับถือบูชาหนักหนา แต่ไม่รู้เลยว่าตัวเองกำลังบูชาใคร ท่านมาจากไหน

พู่ปัญญา เขยเทพพรหมมาช่วยพัฒนาบ้านเมือง

ผู้สอดถาม: ฟังตอนนี้ ทำให้นึกถึงเรื่องท่านท้าวมหาพรหมที่เอราวัณ คราวนั้นท่านก็พูดอย่างนี้...

พระตอบ: ใช่แล้ว เหมือนเรื่องพระพรหมเอราวัณนั้นแหละ เมื่อ

ครั้งทำมหาพรหมถูกทุบพัง ก็พูดทีหนึ่งแล้ว ว่าคนไทยนี้ทำ เหมือนกับจะเอาแค่ตัวได้ ไปขออย่างเดียว ไม่รู้จักพระพรหมเลย และไม่สนใจว่าท่านเป็นใคร มาอย่างไร ไม่รู้เห็นอะไรได้ อะไรเป็น อะไรไม่ต้องรู้ทั้งนั้น

เมื่อไม่รู้เรื่องรู้ราว ก็ทำกันส่งๆ ไป เหมือนคนไขว่คว้าอยู่ใน ความมืด ประโยชน์อะไรอีกที่ควรจะได้ ก็ไม่ได้

ชาวบ้านไม่รู้ ก็หนักหนาอยู่แล้ว ผู้ปกครอง ผู้บริหารบ้าน เมืองก็ไม่วิ่งอีกด้วย สังคมไทยก็ลอยแพตั้งแต่

เรื่องความเชื่อถือของประชาชนนี้ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม อย่างสำคัญ และมีผลต่อการพัฒนาคน พัฒนาลังคม รวมทั้งการ พัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะในแง่ที่เกี่ยวกับการใช้และการ พัฒนาปัญญา ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางขัดขวางหรือส่งเสริมก็ได้ ผู้ รับผิดชอบต่อสังคมจึงต้องเอาใจใส่ที่จะโยงให้เข้าสู่การศึกษา หรือกระบวนการพัฒนาคน โดยเฉพาะการพัฒนาปัญญา

ไม่ว่าเรื่องพระพรหม หรือเรื่องจตุคามรามเทพ ผู้รับผิดชอบ ต่อสังคม เริ่มด้วยผู้บริหารบ้านเมือง จะต้องดูแลให้เกิดโอกาสใน การพัฒนาคน

ที่พูดเรื่องพระพรหมเอราวัณก็เพราะเราละเลยปล่อยให้คน อยู่กับความหลงหรือการขาดความรู้กันเรื่อยมา พอถึงตอนที่ทำ มหาพรหมถูกทุบ ก็เป็นเหตุการณ์ร้ายครั้งใหญ่ ซึ่งกลายเป็น โอกาสที่จะมีช่องให้การศึกษาเข้าไป อย่างน้อยจะได้พัฒนาคน ในด้านความรู้เข้าใจ ที่จะส่งผลต่อความก้าวหน้าในการพัฒนา คนนั้นต่อไป

โอกาสที่จะเป็นช่องให้การศึกษเข้าไปอย่างไร? อ้อ... ก็ตั้งแต่สร้างศาลเมื่อ ๕๑ ปีก่อนโน้นแล้ว ผู้วางกำหนดในการสร้างศาลเขาก็เขียนบอกกำกับไว้แล้วว่า พระพรหมองค์นี้ คือ ทำวมหาพรหม จะมาประทับที่ศาลพระพรหมเอราวัณทุกวัน เว้นวันพระ เพราะในวันพระนั้น พระพรหมจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

นี่ทางเชื่อมโยงสู่การก้าวไปในการพัฒนาคนนั้น เขาว่าไว้ให้เสร็จแล้ว ตามกระบวนการของการศึกษาเลยทีเดียว

เราต้องยอมรับความจริงว่า ในการพัฒนามนุษย์ส่วนใหญ่ ในระบบที่ไม่ใช้การบังคับนั้น เราจำเป็นต้องเริ่มด้วยยอมรับคนตามที่เขาเป็น แต่ก็ไม่ใช่ว่าปล่อยให้เรื่อยเปื่อยไป

เอ้า... พวกคุณจะไปขอพระพรหม ก็ขอไป ฉันไม่ขัดขวางละ (ถึงคิดจะขวาง ก็ขวางไม่ไหว) แต่ทำอย่างไรจะพัฒนาเขาขึ้นมาได้บ้าง ก็เอากิจวัตรของพระพรหมที่บอกไว้แล้วนั้นแหละมาเตือนเขา

ก็เผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนไปเลยว่า ทำวมหาพรหมองค์นี้ท่านคือใคร มาอย่างไร ไปอย่างไร เรื่องเกี่ยวกับพระพรหมมีอะไรที่ควรรู้บ้าง ก็ว่าไป

เสร็จแล้ว ปิดท้ายก็บอกชาวบ้าน เขียนติดไว้ก็ได้ว่า เออ... วันที่เท่านั้นๆ เป็นวันพระนะ พระพรหมท่านจะไม่มา เพราะท่านไปวัด ท่านจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

แล้วก็แนะนำต่อไปเลยว่า พวกเราก็ทำตามพระพรหมกันเถอะนะ ถึงวันพระเราก็ไปวัด ไปฟังธรรมกัน ก็สอนไปสิ ให้ได้ประโยชน์ เป็นจุดเชื่อมที่จะพัฒนาคน

ในเมื่อเราไม่สามารถหักห้ามพรั้งด้วยเข่า เขานับถือลุ่ม

หลงอยู่ เราก็เอาเป็นจุดบรรจบประสานให้เป็นแนวทางที่เขาจะเดินก้าวหน้าในการพัฒนาตัวต่อไป

แต่คนไทย ท่านผู้ปกครอง ไม่เอาเรื่องเลย ไม่มองช่องทางที่จะพัฒนามนุษย์อันนี้ ก็เลยไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรทั้งนั้น

ตรงข้าม ตอนที่ศาลพระพรหมถูกทุบนั้น ท่านผู้บริหารบ้านเมืองมัวแต่กลัวว่าจะเกิดเรื่องร้ายอะไรขึ้นแก่ตัวเอง นึกไปแต่ว่าจะเป็นลางร้าย ต้องไปแก้เคล็ด แทนที่จะมองไปถึงบ้านเมือง และประโยชน์ของประชาชน ก็ดันอยู่แค่ตัวเอง เลยไม่ได้อะไร

ผู้ทรงถาม: เรื่องความรู้นี้ มันทำให้เห็นทางออกและทางก้าวไปได้มากจริงๆ

พระตอบ: นั่นสิ เราจึงต้องมองถึงประโยชน์ของประเทศชาติ หรือของสังคม แล้วถือโอกาสที่จะให้ความรู้แก่ประชาชน ถ้ามารู้ไปเลยว่าคุณรู้ใหม่ ว่าศาลท้าวมหาพรหมนี้มีความเป็นมาอย่างไร? สร้างมาอย่างไร? ท้าวมหาพรหมคือใคร? ท่านมาจากไหน?

เห็นชัดๆ ว่า พระพรหมองค์นี้ไม่ใช่พรหมในศาสนาพราหมณ์ แต่เป็นพรหมในพระพุทธศาสนา เป็นพรหมในชั้นมหาพรหม

มหาพรหมเป็นหนึ่งในรูปพรหม ๑๖ ชั้น ซึ่งแบ่งตามฉาน ๔ ระดับ เริ่มด้วยระดับปฐมฉานภูมิ* คือ ฉานที่ ๑ มีพรหมอยู่

---

* ชั้นต่อไป คือ ทุตติยฉานภูมิ ประกอบด้วย ปริตตภา อาปมาณภา อาภัสสรา จากนั้นเป็น ตติยฉานภูมิ ประกอบด้วย ปริตตสุภา อัปมาณสุภา สุภิกิณฑา แล้วจึงถึงชั้นสูงสุด คือ จตุตถฉานภูมิ ประกอบด้วย เวทปผลา อสญญี อวิหา อตปปา สุตัสสา สุตัสสิ อกนิษฐา รวมเป็น 16 ชั้น

๓ ชั้น ได้แก่ พรหมปาริฉัตตา พรหมปุโรหิตา และมหาพรหมา

มหาพรหมา คือ พรหมชั้นที่ ๓ ในระดับปฐมฌานภูมิ ของพรหม ๑๖ ชั้น ท่านกำลังบำเพ็ญกรรมให้สูงขึ้นไป จึงต้องไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ไปเฝ้าก็คือไปฟังธรรม

เรื่องอย่างนี้ มันเป็นทางที่จะประสานคนเข้ามาสู่ระบบการพัฒนามนุษย์ ไม่ใช่ว่า

หนึ่ง พระก็ถือโอกาสหลอกลวง เห็นว่าคนนิยมกันนัก ก็เลยปลุกเสกเอามาให้เข้ากันใหญ่

สอง เลยกลายเป็นการทำให้คนลุ่มหลงหนักขึ้น ผิดหลักผิดทาง แถมเอามาปลุกเสกในวัด ถ้าทำไม่ระวังให้ดี จะกลายเป็นเอามาบูชาเหนือพระรัตนตรัย

ไปๆ มาๆ เพลินอยู่กับเรื่องนี้ คนเลยเข้าใจผิด เจอออกจากพระศาสนาไป แทนที่จะเชื่อมโยงเข้ามาหาหลักว่า ที่จริงมันเป็นอย่างนี้นะ มันสัมพันธ์กันอย่างนี้ ต้องก้าวต่อขึ้นมาให้ถึงพระพุทธเจ้าอย่างนี้ๆ

เป็นอันว่า “จตุคามรามเทพ” ไม่ใช่ใคร ก็โยงกับเรื่องศรีวิชัย หรือเป็นกษัตริย์ศรีวิชัย แล้วตำนานโน้นตำนานนี้ ก็ไม่หนีเมื่อนครศรีธรรมราช เวียนอยู่ที่พระบรมธาตุ

ที่นี่ พอโยงมาถึงศรีวิชัย ก็โยงต่อไปอีกว่า ศรีวิชัยอยู่สุมาตรา หรือถ้าตกลงว่าศรีวิชัยอยู่นครศรีธรรมราช ก็ไปถึงสุมาตราแน่แหละ แล้วสุมาตรานั้นก็มลายูนี้เอง ชาวมลายูก็เป็นลูกหลานกษัตริย์ศรีวิชัยของคี่นี้ เพราะฉะนั้น ชาวใต้ ๓-๔ จังหวัด ที่ว่าเป็นมลายู ก็เป็นลูกหลานของกษัตริย์ศรีวิชัยนี้ด้วย

อย่างที่เคยมารู้แล้วว่า เจ้าชายปรเมศวรออกจากสุมาตรา มาขึ้นที่สิงคโปร์ แล้วหนีจากสิงคโปร์มาขึ้นที่มะละกา ตั้งอาณาจักร มะละกาขึ้นมา ศูนย์กลางความเป็นมลายูอยู่ที่มะละกา ก็โยงไปที่ศรีวิชัย

เราก็เอาความรู้แบบนี้เผยแพร่กันไป จะแยกตัวกันไป ทำไมว่า ฉันเป็นมลายู ไม่ใช่คนไทย ไม่ใช่ชาวพุทธ อย่างน้อยสืบ อดีตกัน มลายูก็เป็นชาวพุทธมาแล้ว เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในบ้านเมืองนี้วิษณุก็มี ที่วิก็มี ก็ให้ความรู้แก่ประชาชนกันไป

ถ้ารู้เรื่อง “จตุคามรามเทพ” ก็นำมาทำประโยชน์ได้ทั้งใน ทางสามัคคีและในทางพัฒนาคน ยิ่งนิยมกันมาก ก็ยิ่งต้องเผยแพร่ความรู้ให้มาก

ยุทธธุรกิจพู่ฟ้า เงินต้องมาเป็นกาสรบิไชยธรรม

ผู้มาเยี่ยม: ถ้าไม่หาความรู้ความเข้าใจกันอย่างที่ว่านั้น ก็ได้แต่ตื่น ตูมตามกระแสเรื่อยไป ก็สมที่ว่าเป็นโรคเส้นตื้น

พระตอบ: มันไม่ใช่แค่โรคเส้นตื้นหรอก มันกินลึกเลย แล้วก็นัก หนามาก มันฟ้องสภาพสังคม และบ่งบอกปัญหาคุณภาพของคน

อาการนี้ ด้านหนึ่งก็คือมันแสดง *อิทธิพลของระบบธุรกิจ* ว่าสังคมไทยนี้ ธุรกิจเฟื่องดินนัก คนอยู่ใต้ครอบงำของระบบธุรกิจ มุ่งหาแต่ผลประโยชน์ขนาดหนัก มองหาแต่เงิน

แม้แต่เรื่องทางด้านจิตใจ ก็ไม่เว้น ยังเอามาใช้เป็นช่องทาง หรือเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์ (อันนี้แหละตรงกับที่เรียกว่าเรื่อง

จิตวิญญาณ คือเรื่อง spiritual ชั้นพื้นฐานแท้เลย คือเรื่องผีๆ หรือ เรื่องผีสามเทวดา)

อีกด้านหนึ่ง อาการนี้แสดงอะไร ก็แสดงว่าคนไทยเวลานี้ ตื่นตูมง่ายมาก บั่นกระแสนั่นนัก ก็เลยสอดคล้องกับข้อแรกที่ว่าไปแล้ว คือเป็นเหยื่อที่ดีของธุรกิจ

ทำไมจึงตื่นตูมง่าย ก็เพราะพื้นฐานของตัวชอบหวังผลจากการดลบันดาล ให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย คิดแต่จะพึ่งอำนาจภายนอก มาทำให้ อย่างที่ว่า “หวังลาภลอย นอนคอยโชค”

แล้วระยะยาวเป็นอย่างไร คนก็อ่อนแอ ไม่มีความเพียรพยายามที่จะทำการให้เกิดผลสำเร็จด้วยเรี่ยวแรงทำการของตนเอง ได้แต่เป็นนักพึ่งพา

ถ้าขมวดให้สั้น ก็คือวงจรของลัทธิบริโภคนิยม กับลัทธิหวังผลดลบันดาล มาบรรจบประสานกัน แล้วก็ส่งผลเป็นเหตุปัจจัยหนุนกัน ให้ชีวิตและสังคมนี้หมุนกลิ้ง หรือลอยเคว้งคว้างต่อไป

ผู้มาเยี่ยม: นิตยสารมติชนรายสัปดาห์ ขึ้นปกว่า จิตคามรามเทพ ทำให้เกิดการสะพัดของเงินกว่า ๒๒,๐๐๐ ล้านบาทกับว่าตอนนี้ มันมีเรื่องของเงินทองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ถ้าผูกเข้าไปตรงนี้แล้ว ท่านเจ้าคุณฯ เห็นว่า เราจะหยุดกระแสนี้ได้อย่างไร

พระตอบ: เราบรู้อยู่ ว่า สังคมนี้อำลังต้องการเงินทองมาก เป็นสังคมธุรกิจ ประสานกับบริโภคนิยม เห็นแก่การเสพบริโภค ระบาดเข้ามากระทั่งในวัด กระแสใหญ่เป็นอย่างนี้ เราต้องพยายามดึงกระแสใหญ่เข้ามาหาหลัก

สังคมสมัยพุทธกาล ก็คล้ายอย่างนี้ คือกำลังเฟื่องในด้าน
ธุรกิจการค้า

ในสมัยพุทธกาลนั้น การพาณิชย์กำลังเจริญรุ่งเรือง มีกอง
เกวียนเดินทางค้าขายระหว่างเมือง เศรษฐีขึ้นมาเป็นชนชั้นนำ

ในชมพูทวีปมีวรรณะ ๔ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร
พราหมณ์ถือตัวว่าสูงที่สุด

ว่าที่จริง กษัตริย์เป็นใหญ่มาก่อนตั้งแต่ในยุคพระอินทร์ คือ
พวกอารยันเข้ามาจากทางอิหร่าน มาบุกอินเดีย ตอนแรกที่ยก
ทัพมานั้น พวกนักรบเป็นใหญ่ เป็นยุคของกษัตริย์ ตอนนั้นเทพที่
ยิ่งใหญ่คือพระอินทร์

ที่นี่ พวกอารยันเข้ามาอินเดีย และยึดครองชมพูทวีปได้
อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุก็ตกอยู่ใต้อำนาจของอารยัน พวก
มีลักษณะเจ้าถิ่นถูกเหยียดลงไปเป็นทาส กลายเป็นชนวรรณะศูทร
เกิดวรรณะ ๔ เป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร

พอตั้งหลักแหล่งได้แล้ว พวกปัญญาชนก็เริ่มใหญ่ขึ้น พระ
อินทร์ที่เดิมเคยใหญ่ เรียกได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของพวกนักรบ ก็
เริ่มอับแสงลง กลายเป็นว่าพระพรหมที่เป็นสัญลักษณ์ของพวก
ปัญญาชนหรือเจ้าคัมภีร์ขึ้นมาใหญ่ พระพรหมขึ้นมาตอนนี้

ตอนที่อารยันกำลังรุกเข้ามาอินเดีย ตอนนั้นยังไม่มีพระ
พรหม แต่พอตั้งหลักแหล่งดีแล้ว พระพรหมก็โผล่ มีพวก
พราหมณ์ ซึ่งเป็นนักวิชาการ เป็นปัญญาชน เป็นผู้ประกอบพิธี
เหมือนกับรู้พระทัยสามารถสื่อสารได้กับพระพรหม

ถึงยุคนี้ ใครๆ ก็ต้องอาศัยพระพรหมเป็นเจ้าใหญ่ ต้องทำ

พิธีบูชาสัตย์ โดยให้พราหมณ์เป็นผู้บอกว่า เมื่อใครต้องการอะไร อยากรได้ผลประโยชน์อะไร จะต้องทำอย่างไร ต้องบูชาสัตย์อะไร อย่างไร กษัตริย์ก็ชักจะตกอันดับ พราหมณ์ขึ้นมาเป็นที่หนึ่ง ตามด้วยกษัตริย์ แพศย์ ศูทร ส่วนพระอินทร์ตอนนั้นก็ถูกรื่องเสียหาย เกิดขึ้นมากลบเยอะหมด กลายเป็นเทพที่ไม่ค่อยมีความหมาย

(ส่วนพระพรหมเองที่เป็นใหญ่ในสมัยพุทธกาล ก็มาอับแสงลงเมื่อราว ค.ศ. 500-600 โดยมีพระศิวะและพระนารายณ์ใหญ่ขึ้นมาแทน)

ในยุคพุทธกาลจะเห็นว่า ชนพวกหนึ่งกำลังเฟื่องขึ้นมา คือพวกเศรษฐีคหบดี พวกนี้เป็นพ่อค้าวานิช ทั่วๆ ที่เดิมน่าจะอยู่ในชนชั้นสาม (แพศย์/ไวยศยะ) แต่กลายเป็นผู้มีอิทธิพลมาก เศรษฐีนี้ถึงกับเป็นตำแหน่ง ที่พระราชาทรงแต่งตั้งประจำเมืองเลย มีหน้าที่ไปเฝ้าพระราชาวันละสองครั้ง

รัฐไหนไม่มีเศรษฐี ก็เหมือนจะน้อยหน้า เป็นรัฐที่ไม่รุ่งเรือง เหมือนกับต้องแข่งกันว่า รัฐนี้ๆ มีเศรษฐีกี่คน บางรัฐที่รู้สึกจะด้อยก็จึงต้องหาทางมีเศรษฐี ถึงกับมีการขอเศรษฐีจากอีกรัฐหนึ่ง นางวิสาขา ก็ไปจากบ้านเมืองเดิมเพราะเหตุนี้

เรื่องก็คือ แคว้นมคธมีเศรษฐีใหญ่ร่ำรวยมากถึง ๕ คน ทางแคว้นโกศลซึ่งขาดแคลนเศรษฐีใหญ่ ต้องการมีเศรษฐีใหญ่บ้าง จึงขอให้แคว้นมคธส่งเศรษฐีใหญ่แบ่งไปให้คนหนึ่ง แต่แคว้นมคธไม่ได้ให้ตัวเศรษฐีใหญ่ เพียงส่งลูกเศรษฐีใหญ่คนหนึ่งไปให้ ชื่อว่าธัญชัย ซึ่งได้รับตำแหน่งเป็นเศรษฐีประจำเมืองสาเกต

ธัญชัยเศรษฐีนี้ก็คือพ่อของนางวิสาขา เมื่อธัญชัย

เศรษฐกิจย้ายไปอยู่ใกล้รัฐ นางวิชาษาเป็นลูก ก็ไปด้วย แต่ต่อมา นางวิชาษาแต่งงานไปอยู่เมืองสาวัดดี

เศรษฐกิจมีอิทธิพลมากเพราะการค้าขาย เรียกว่าสังคมกำลังเฟื่องในทางเศรษฐกิจ จากการค้าขาย ก็มีสิ่งอุปโภคบริโภคกันใช้กันมากมาย มีการอดกัน เช่นว่า ใช้ผ้าไหมจากรัฐนั้น ที่ถือกันว่าเป็นของชั้นดี

ในท่ามกลางสภาพสังคมอย่างนั้น พระพุทธเจ้าก็ทรงใช้ความนิยมหรือกระแสที่เกิดขึ้น เป็นจุดปรารถนาที่จะสอนให้คนที่มีบทบาทสำคัญในสังคมนั้น หันมาใฝ่ธรรม และนำธรรมไปปฏิบัติ ดังเช่นเศรษฐกิจก็ควรจะเอาทรัพย์มาทำประโยชน์ ส่งเสริมธรรม เกื้อกูลสังคม รวมทั้งพัฒนาชีวิตของตนเอง ไม่ลุ่มหลงมัวเมาในการเสพบริโภคหรือใช้อิทธิพลจากทรัพย์และอำนาจไปข่มเหงคนอื่น

อย่างอนาถปิณฑิกเศรษฐกิจ นับถือพระพุทธเจ้าแล้ว ก็หันมาทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ที่จริงชื่อตัวว่า สุทัตตะ แต่เพราะทำประโยชน์ช่วยเหลือคนยากจนให้มีกินมีใช้ ตั้งโรงงานช่วยคนขาดแคลน จนได้สมญาเป็นชื่อว่า “อนาถปิณฑิก” แปลว่า ผู้มีก้อนข้าวเพื่อคนอนาถ แล้วก็นำรุงพระศาสนา อุปถัมภ์พระสงฆ์ให้มีกำลังไปสอนประชาชนให้อยู่ดีทำดีช่วยเหลือกัน สูญเสียทรัพย์ไปในการทำบุญเหล่านั้นเท่าไร ก็ไม่คำนึง นี่เป็นตัวอย่าง

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างนี้ ถ้าเราดูลึกลงไป พระพุทธศาสนาไม่ใช่เป็นเพียงตัวหัวข้อธรรม แต่เป็นคำสอนที่โยงกันหรือเนื่องกับสภาพความเป็นไปของสังคม มีปัจจัยที่ยกย้ายแลกเปลี่ยนไป เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแนะนำสั่งสอนคนพวกนี้

พวกนั้นว่า ทำอย่างไรชีวิตเขาจะดี และเขาจะอยู่กันดี พระดำรัสเทศนาก็จึงแตกต่างกัน

มาถึงสมัยนี้ก็เหมือนกัน ปัจจุบันสังคมเป็นอย่างไร ก็ต้องรู้ เข้าใจว่าทำอย่างไรจะให้ธรรมเกิดประโยชน์แก่คนเหล่านี้เหล่านี้ที่ต่าง ๆ กันได้

ผู้มาเยี่ยม: เรื่อง จตุคามรามเทพนี้ ยังมีเรื่องอิทธิฤทธิ์ หรืออภินิหาร เกิดร่วมด้วย เช่น คนสวมจตุคามไว้ในเสื้อพอไปถ้ำายรูปเห็นเป็นแสงสว่างออกมา อะไรทำนองนี้ ท่านเจ้าคุณฯ เห็นอย่างไร

พระตอบ: ก็เป็นไปได้ที่ว่า *พลัง* เขาอาจจะสร้างหรือแต่งภาพขึ้นมา *ส่อง* ความเชื่อของมนุษย์เป็นแรงทำให้เกิดผลได้ พอเชื่อหรือมีศรัทธาแรงมากเข้า ใจก็อีกเข็ม ก็เกิดความรู้สึกเป็นจริงเป็นจังอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่เห็นจะต้องไปเอาใจใส่เรื่องพวกนี้เลย ในสถานการณ์ที่นี้กระแส เสียงเล่าลือก็จะมีกันมาอย่างนี้แหละ แล้วก็อาจจะโหมกระพือซ้ำเข้าไปอีก

เอาสาระกันตรงที่ว่า พอมีกระแสพวกนี้ เราจับแกนของเรื่องให้ได้ และเจาะความรู้ที่โยงมาถึงธรรม แล้วก็มองเข้าทางที่จะให้ธรรมก้าวต่อไป

อย่างเช่น คนนับถือจตุคามรามเทพ ในเมื่อจตุคามรามเทพเป็นเทพพิทักษ์พระธาตุ หัวใจของจตุคามรามเทพก็อยู่ที่พระธาตุ อย่างน้อยคุณก็ควรจะไปให้ถึงพระธาตุ และให้ถึงไม่เฉพาะทางกาย แต่ให้ถึงจริงทั้งด้วยใจและด้วยปัญญา

รายนามผู้ร่วมพิมพ์หนังสือ “คติ·จตุคามรามเทพ”

จำนวน ๔,๓๐๐ เล่ม มูลนิธิบรรจงสนิท-สหปฏิบัติฯ

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม กลุ่มซันด์ ๕

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม คุณวนิดา อิศรางกูร ณ อยุธยา, คุณบัญญัติ พฤษต์ดำรงชัย

จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม มูลนิธิพุทธธรรม, คุณวันชัย นามวิริยะวงศ์ชัย, คุณวิภา-คุณสุกัญญา-คุณพูนรัตน์ และเด็กชายพูนกิจ ศรีตระกูลการปฐม, บริษัท พิมพ์สวย จำกัด

จำนวน ๖๐๐ เล่ม คุณไพฑูรย์ ศิริจักรวาล, ครอบครัวอิสริยพละ

จำนวน ๕๐๐ เล่ม คณะพระวิทยากร กลุ่มพัฒนาจิต “เพื่อชีวิตดีงาม”

คุณธีระ-ศ.ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์

จำนวน ๔๐๐ เล่ม ศ.น.สพ.ดร.อรอนพ-คุณอรรถนัย คุณวงษ์กฤต, คุณไพไลพรรณ พุทธิธรรมกุล, คุณวิเชียร แซ่ฉั่ว, คุณพัชรร กิตินุกูลศิลป์, คุณแนบภู ไชยวิสุทธิกุล, คุณแนบการ ไชยวิสุทธิกุล, คุณลัดดา กนกพันธ์วางกูร, นพ.ปุ่นวัชร์ กิตติมานนท์ และครอบครัว, คุณสุชาติ คุณนพทราศัย

จำนวน ๓๐๐ เล่ม มูลนิธิพุทธาภิวัตน์, คุณจำรูญ-ม.ล.จากรวรรณ ชินธรรมมิตร, คุณสุวรรณณ์ แนวจำปา

จำนวน ๒๐๐ เล่ม อาจารย์นันทกร อาชะวะบูล, คุณสุจินตนา พุกกะเวส, คุณณรงค์-คุณเกศวานุช-คุณคอรทีณี ผู้พัฒนพงษ์, คุณวีณา-คุณบุญเย็น ศีลวัตกุล, นพ.ศุภฤกษ์-คุณนิภา ออประเสริฐ, คุณมณี พึ่งทำ และครอบครัว, คุณแม่ถาวร และคุณวาสนา แกมจำเริญ, คุณเอกวัฒน์ อินตรา, คุณแม่ห้วย-คุณชูศักดิ์ ทองสุข และคุณเบญจพร อิงคะกุล, คุณชัยวุฒิ สิริยงสวัสดิ์ และนางสาวศศิธร ศรีโสภา, คุณสนั่น-คุณอภา ศรีโสภา, คุณนงเยาว์ สิริยงสวัสดิ์, คุณสมบุญรณ์ อุดมไพฑูรย์วงศ์ และครอบครัว, คุณสมใจ คงมนต์ และครอบครัว, คุณพิราภรณ์ ปิวาวัฒน์พานิช และครอบครัว, คุณชนัดดา-คุณกนกวรรณ วงษ์มณี และคุณบัณฑิต กิตติสิน, คุณสุวรรณาฉาย เมฆฉาย, คุณบุญเลี้ยง-คุณนฤมล และคุณภฤตนันต์ บัวธาดูสีพล, คุณสุภาพ-คุณอรุณี ศิริวงษ์, คุณพูนสุข-คุณบุญช่วย สว่างพันธ์, คุณมงคล-คุณอุษณีย์ ไตรรัตน์ประดิษฐ์ และครอบครัว, คุณมารีษา ถาวร, คุณสุวรรณ-

คุณสายทิพย์-คุณศมาภรณ์ แผนสมบุญณ์, อาจารย์รัศมี ชูติมา, คุณณรงค์-คุณขวัญใจ
สร้อยคำ, คุณวันเพ็ญ ธนังทอง, คุณสุนีย์ พจน์พิจิง, คุณอมร-คุณทัศนภรณ์ และ
คุณชัชววรรณ ขุนพิลึก, รศ.กิตติ-อาจารย์วรรณมา พัฒนตระกูลสุข, คุณสุทธิเจิด-
คุณลัดดาวัลย์ พันธุ์สะอาด, คุณสมศักดิ์ ภัคดีสุขวัฒน์-คุณวันชัย-คุณอรรธญา
และเด็กชายศิวกร ภัคดีสุขวัฒน์, คุณสมนึก-คุณพัชรี ศรีฤทธิ์ชิงชัย และครอบครัว,
คุณพงษ์-คุณลาวัลย์ พันธุ์มะบำรุง, คุณมุจรินทร์-คุณสุทัศน์-คุณโฆสิต และคุณมนัส
ตั้งสุข, คุณสมหญิง และคุณประภาวรัตน์ ดำรงเดช, คุณวิโรจน์-คุณละคร โมกข์จันทร์
และคุณจิตติมา สันติรักษ์, พล.อ.เลิศฤทธิ์-คุณผุสดี เวชสุวรรณค์, อาจารย์สุจินต์-
คุณอรรวรรณ พุทธิสารสิขณณ์ และครอบครัว, คุณสมบัติ เจียมถาวร-คุณอิสรา สกุลสม,
คุณณรงค์ เรืองชัยไพบูลย์,คุณโกศล จิ่งเสถียรทรัพย์,อาจารย์ชูศรี และคุณชัชฉวี
แผนสมบุญ, คุณบงกช สโรบล, คุณลาภ ถาวรบรรจง

จำนวน ๑๐๐ เล่ม คุณสมชาย นิตินธรรมสกุล, คุณทองอยู่ พุ่งเดช, คุณเสาวนีย์
พลอยไพเราะ, คุณอรพิน เชนเดช, คุณพัชรี แพศวีโรทัย, คุณกฤตญา ปุระณะวณิชย์,
คุณสุรพล-คุณสมลักษณ์ สัจจะรัตนะโชติ, คุณภีรนาถ สีทอง, คุณเฉลิม รอดรักวงศ์ไท,
พ.ต.ท.อุดม บำรุงจิตต์ และครอบครัว

จำนวน ๔๐ เล่ม คุณยศสุข สุจิตคิดดี, คุณบัณฑิต-คุณจิตติรัตน์ ประดิษฐานวงษ์

จำนวน ๒๐ เล่ม คุณดาริน โพธิปิน